

Éppen most érkezett a következő füzet: Nagy Péter erdélyrészi ref. püspök, kir. tanácsos emlékezete, a kézdi-vásárhelyi ref. egyházközség által 1885. jun. 7-én tartott gyászünnepélyen. A könyörgés Székely János, kézdi-vásárhelyi ref. paptól, a gyászbeszéd Zoltáni Elek, léczfalvi ref. paptól. — Kinyomatta a kézdi-vásárhelyi ref. egyház-tanács. Szép alkalmi beszédek.

## KÜLÖNFÉLÉK.

**Egyházi főtanácsunk** ez évi gyűlését aug. 30., 31. és sept. 1-én tartotta meg Kolozsvárt Dániel Gábor főgondnok és Ferencz József püspök elnöklete alatt. E gyűlés egyike volt a legérdekesebb és leglátogatottabb főtanácsi gyűléseinknek. Örömmel tapasztaltuk, hogy egyháztanácsosaink nem lankadó buzgósággal, s komoly érdeklődéssel viseltetnek egyházunk ügyei iránt. A három nap folyama alatt sok ügy került tárgyalás alá, s azok között nem egy nagyjelentőségű, melyekről azonban, valamint az E. K. Tanács jelentéseiről, jövő füzetünkben tudósítunk. Itt csak azt emlitjük meg, hogy a tanácskozások eleitől végig higgadtan folytak. Nem a főtanács körébe tartozó, de mindenesetre szép ténye volt a főtanácsi gyűlésnek, hogy a Közlemvelődési Egylet nagygyűlésén, mely aug. 31-én d. e. 10 óraker tartatot, testületileg megjelent.

**A Dávid Ferencz-egylet**, melyről egyik korábbi füzetünkben szóoltunk, s melynek célja a hit- és erkölcs-tudomány s a neveléstan körébe tartozó elvek és kérdések tisztázása és terjesztése s a vallás-erkölcsi élet ápolása s javítása, főtanácsunkat megelőző napon megalakult. Elnöknek megválasztatott: dr. Brassai Sámuel, alelnöknek: Berde Mózes és Kriza Jánosné; titkárnak: Boros György; pénztárnoknak: Bágyi Kálmán; választmányi tagoknak: dr. Bartók István, Benedek Áron, Haller Rezsőné, Kovácsi Antalné, Pataki Istánné, Várady Károly. Kivánjuk, hogy hasznosan működhessék.

**Történelmi congressus.** Az országos kiállítás alkalmával egyre érik egymást az országos congressusok, s ezek egyik legsikerültebbikének a történelmi congressust tekinthetjük, melyet a történelmi társulat rendezett; jul. 2-én nyilt meg, s három napig tartott. A történet-írásunk és buvárlatunk mai fejlettsége, a történettán-írás az iskolákban, a magyar történet a képzőművészetben, ezek voltak a felolvasások tárgyai, melyeket legjelesebb történetiróink tartottak. Különösen a történettánítás megvitátása által nagy szolgálatot tett nevelés-ügyünknek.

„**Városfalvi Bedő Sándor betegápolási alapítványa.**“

E czimen Bedő Sándor ur ezer frtot hagyományozott a székelly-kereszturi unitárius középtanodának. Az elhunyt, nemes szivü adományozónak ez második alapítványa ez intézetnél. Hozzájárult az építési költségekhez s más intézeti szükségekre és mindig jó kedvvel adakozott. Áldott neve, áldott emlékezete.

**Renanról.** Renan egyik ismertetőjétől a következő érdekes jellemzést olvassuk: „Renanról nehéz dolog ujat irni, főleg, mióta önéletrajzában a tárgyat egészen kimerítette. Ő nem követi Rousseau példáját, hanem maga beszámol magáról s felmutatja azt a tüneményes alakot, kit a világ Renan Ernő neve alatt ismer. Akár egyezünk az ő következtetéseivel, akár nem; akár helyeseljük módszerét, akár kifogásoljuk: annyi bizonyos, hogy mindig gyönyörködtet. Mint társalgó Renan ellenállhatatlan ugy személyében, mint műveiben. Hogyha papnak marad, minden rútsága mellett is, veszedelmes téritő lett volna; habár talán az egyház arra használta volna fel, hogy a divatos bünöknek legyen letéteményese, vagy a beau monde gyóntató atyja. Mert Renan valódi aristokrata. Reményét egynehány kevésbe helyezi, a tömeg iránt nem nagy figyelemmel viseltetik. Csak az ész-aristokratia itéletére appellál s a tömeg véleményét „megvető mosolylyal“ veszi. Csak miután az ember bizonyos értelmi magaslatot elért, mely annál magasabb, hogy a tömeg elérje, élvezheti Renant. Kevés ember alkalmas az exact gondolkozásra. A nevelés-rendszerek sem munkálnak ennek a tehetségnek a művelésére, pedig a nélkül az igazságot megnyerni lehetetlen. Renan feladatának tekinti, hogy tisztítsa az ösvényt minden akadályon és a előítéleten keresztül a gondolkozás eme magaslatai felé, hová csak néhány bátor szellem követheti. . . . Renan a francia nyelv a legszebben írja minden élő francia között. Még Daudet is, kibem pedig sok elbájoló elem van, alig versenyezhet vele az élénk jellemzésben. Renan styljában meg vannak mindazok a szépségek, melyek a stylben meglehetnek. Tiszta, fénylő és meleg, mint a levegő, midőn a nap magasan áll, vagy pedig resignatioval bágyadtan szinezett, mint a hogy kell lenni mindennek, mikor az est közeledik és a hosszú, beláthatatlan éjszaka.

Hogyha igaz, hogy a stylus maga az ember, mondhatom, hogy Renan igen elbájoló egyéniség.“

**Búcsubeszéd.** Virginiában egy pap hallgatótól így búcsuzott el: „Nem szomorkodom, keresztény atyámfiak! hogy egymástól megválunk, három lényeges ok miatt. Az első az: hogy ti nem szerettek engem; második: hogy egymást sem szeretitek; s a harmadik: hogy az

Isten sem szeret titeket. Ti nem szerettek engem, mert több havi fizetéssel hátralékban vagytok; ti nem szeretitek egymást sem, mert különben a házasság nem volna oly nagy ritkaság közöttetek; és úgy látszik, Isten sem szeret, úgy a mint szeretnie kellene titeket, mert mostanában kevés haláleset fordul elő nálatok“.

**Iskolai értesítők.** Értesítő az unitárius vallásközönség iskoláiról az 1884—85. tanévben. A nevelésügyi bizottság megbízásából szerkesztette: Kovács János igazgató-tanár. A kolozsvári főtanodában, a papnevelő intézetben volt 5 tanerő; a gymnasiumban 23; az elemi iskolában 4. A papnevelő intézetbe felvételtett: 25; év végén volt: 22. A gymnasiumba: 223; év végén volt: 217; az elemi iskolába: 64; év végén volt: 62. Az összes létszám az évelején: 312; év végén volt: 301 tanuló. Vallás szerint: Unitárius: 181; ev. ref. 30; ágost. hitv. 19; r. kath. 39; g. kath. 3; g. keleti: 10; mózes vallásu: 30. Érettségi vizsgát tett eredménnyel: 26; egy-egy tárgyból szeptemberig visszavettett: 4; egész évre: 1; végleg: 1. Az év folytában kiosztott ösztöndíjak értéke: 1486 frt. Jutalmak értéke: 298 frt. Segélyezésben (koszt) részesült 16 tanuló; javadalmak értéke: 6803 frt 82 kr. Az összes javadalom miben az ifjuság részesült: 8596 frt 82 kr. A isk. kórházban ápolgatott 28 beteg, kik közül meghalt 1, a többiek mind meggyógyultak. A kórházra tett összes kiadás 440 frt 8 kr. A főtanoda könyvtárában van: 25,997 kötet; az ifjusági könyvtárban: 1574 kötet. Tordai polgári iskolával egyesített Középtanodában az 5 gymn. osztályban a tanulók száma: 99; az elemi iskolában: 70; összesen: 169. Székely-kereszturi középtanodában a tanulók létszáma az 5. gymn. oszt. 97: az előkészítő oszt. 27; összesen: 124. — A marosvásárhelyi ev. ref. kollegium értesítője. Kiadta az igazgatóság. Tanerők száma: 27. A tanulók létszáma a gymnasiumban: 234; az elemi iskolában: 137; összesen 371. Érettségi vizsgát tett eredménnyel: 19, visszavettett: 4. Koncz József tanvezető tanár, s jeles munkatársunk a „Kollegium ismertetését“ folytatja. Van még az értesítőben „Évzáró beszéd“ Horváth Gáspár igazgatótól. — Jelentés a sárospataki ref. főiskola (Akadémia és Gymnasium) állapotáról. Összeállították dr. Szánthó Gyula akadémiai és Molnár Lajos gymnasiumi tanárok. Az akadémiai ifjak összes létszáma: 140; a gymnasiumban: 485; az előkészítő osztályban: 43. Érettségi vizsgát tett: 23; szeptemberig visszavettett: 7. Az értesítőben több beszéd van, melyeket br. Vay Miklós világi alondnok beiktatása s Zsindely István tanár 25 éves jubeliuma alkalmával tartottak. — Zilahi államilag segélyezett községi polgári főiskola értesítője. Szerkesztette: Kovács Dénes. Tanulók létszáma: 140. Van benne egy értekezés. Szilágymegye és a magyar tanügy állapotáról, tekintettel a megye lakóit alkotó nemzetiségek történeti fejlődésére és fajunk pusztulására. — A tordai állami polg. fiu- és leányiskola értesítője. Közli: Pálfi Károly igazgató. Tanulók létszáma a fiúiskolában: 99; a leányiskolában: 45; összesen: 144.

**Gyászhirek:** Rédiger Árpád dicső-szent-mártoni pap és esperes f. évi jul. 19-én elvesztette kedves nejét Székely Klárát, kivel 24 évet élt teljes boldogságban. — Városhalvi Bedő Sándor, székely-kereszturi gymnasiumunk egyik jóltevője, f. évi aug. 5-én, 70 éves korában jobb létre szenderült. Benne egyikét vesztettük a legjobbaknak. — Nagy György, egyházi tanácsos érzékeny vesztéséget szenvedett leányának, Rózának aug. 28-án történt halálában.

„**A Keresztény Magvető pártolói**“ sorába léptek közelebről: Báró Orbán Balázs, Török Péter és Barabás Dénes.

## A szerkesztőség postája.

Olvasóink szives elnézését kérjük, hogy fűzetünk, — a nyári szünidő miatt — későbbben jelenik meg, mint rendszeren szokott. — Nagy J. urnak, Nyárad-Gálfalva. Levelét örömmel fogadtuk. Bár a többi egyház-körből is hasonló tudósításokat kaphatnánk.

**Köszönetnyilvánítás és kérelem.** A „Ker. Magvető“ f. évi 2-ik fűzetében „szives kérelem“ czim alatt az „unitárius nyomtatványok és kéziratok“ összegyűjtése érdekében tett felhívásomra tiszt. Damokos Áron b.-ujfalvi lelkész ur a főiskola könyvtára számára megküldötte Benczédi Márton halotti predikációinak egy kötetét, mely tartalmaz 66 halotti predikációt. Az ajándékért e helyen is fogadja a főiskolai könyvtár-kezelő bizottság köszönetét. Ugyanez írótól a Homorod vidékén levő eklklésiákban lelkész atyánkfianál bizonyosan van még vagy egy kötet. Újból is tisztelettel felkérem, hogy sziveskedjenek a főiskolai könyvtárt ezekkel a becses gyűjteményekkel megajándékozni.

Kolozsvártt, 1885. szept. 2.

Boros György  
főiskolai könyvtárnok.

## ARANYKÖNYV.

### Dávid Ferencz egylet.

A „Dávid Ferencz-egylet“ megalakulása alkalmával az egylet előmunkálatáról tett jelentésében a tagsági díjakról is elszámoltam, azonban részint az érdeklődők tájékozására, részint az illetők megnyugtatására e helyen mennyire a tér engedi nyilvánosan is elszámolok.

Az egylet pénzvagyona 47 alapító tag 10 frtos díjában 407 frt. 93 rendes tag 1 frtos díjában 98 frt 50 kr. 37 pártoló tag tetszésszerinti adományain 33 frt 15 kr. Összesen 601 frt 65 kr.

Ez összeghez az egylet alapszabályaiban meghatározott összegeken felül járultak: a „a kolozsvári unitárius papnövelde tagjai“ pártoló díjul: 11 frt 50 krral; a felső-fejéri unitárius egyházkör tagjai „Gálfalvi István jubeliuma emlékére“ a jubileum alkalmával begyűlt összeggel, melyet kívánatra ez alkalommal örömmel hozok nyilvánosságra mint minden tekintetben elismerésre méltó tény. Ez utóbbi czimen adakoztak: Gálfalvi István 50 kr. Dombi János 50 kr. Lázár Mihály 1 frt. Mózes Mihály 50 kr. Ferenczi Lajos 50 kr. Bartalis János 1 frt. Keresztes László 2 frt. id. Barabás Sándor 1 frt. Török Áron esperes 2 frt. Egéni Sámuel 50 kr. Fénminger Henrik 50 kr. ifj. Barabás Sándor 50 kr. Kovács István 50 kr. Máté Dénes 50 kr. id. Lázár Mihály 1 frt 50 kr. Czirmai Lajos 50 kr. Összesen 13 frt 50 kr. a mely összeget Török Áron esperes úrtól hiány nélkül átvettem és takarékpénztárba helyeztem.

Ezzel az összeggel a Dávid-Ferencz-egylet készpénz alapja a 200 frtot meghaladja. Csekély bár még az összeg melylyel rendelkezünk, de ha tekintetbe veszem, hogy mindez az egylet megalakulása előtt gyűlt be, s tovább hogy az ügynek számos barátja a megalakulást várta, azt hiszem biztosan remélhetjük, hogy a mikor a még künn levő több mint 400 felhívás beérkezik, az egylet pénzalapja is tekintélyes összegre fog felnövekedni. Az ügy pártolóit e helyen is felhívom a szives közreműködésre.

Kolozsvártt 1885. szeptember 2.

Boros György  
titkár.